Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/6227

2025 11 17

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

dėl valstybių narių vykdomo žvejybos galimybių paskirstymo didesnio skaidrumo ir gero valdymo: Reglamento (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos 16 ir 17 straipsnių taikymo vadovas

(C/2025/6227)

1. ĮŽANGA

Žvejybos galimybės suteikia kiekybiškai apibrėžtą juridinę teisę žvejoti ([1]) ir yra labai svarbios siekiant užtikrinti tvarų bendrų gamtos išteklių, kurie gali sumenkti, jei bus pereikvojami, valdymą. Valstybės narės skirstydamos joms suteiktas žvejybos galimybes turi atsižvelgti į pareigą valdyti ir išsaugoti su tomis galimybėmis susijusius bendrus gamtos išteklius. Tuo pačiu metu žvejybos ištekliai turėtų būti valdomi tokiu būdu, kuris dera su tikslais gauti ekonominio bei socialinio pobūdžio naudą ir naudą užimtumo srityje. Be to, kaip pabrėžta Europos vandenynų pakte ([2]), gyvybingi vandenynai ir regeneracinė praktika padės išlaikyti pragyvenimo šaltinius, visų pirma pakrančių bendruomenėse, ir užtikrinti apsirūpinimo maistu saugumą, be kita ko, ateities kartoms.

Objektyviai ir skaidriai skirstant nacionalines žvejybos galimybes užtikrinamas vienodas požiūris į žvejus, didinamas suinteresuotųjų subjektų pasitikėjimas ir skatinamas tausus išteklių naudojimas bei jūrų aplinkos, nuo kurios priklauso žuvų ištekliai ir galiausiai pačios žvejybos klestėjimas, apsauga. Be to, skaidrus paskirstymas gali padėti išvengti veiklos vykdytojų, laivynų ar jų segmentų tarpusavio konfliktų. Žvejybos galimybių paskirstymą galima pasitelkti ir sprendžiant naujas problemas bei kuriant paskatas žvejybos laivams naudoti selektyviosios žvejybos įrankius – taip skatinamas tvaresnis elgesys ir sprendimai ir už juos atlyginama.

2023 m. Komisijos komunikate dėl BŽP reglamento veikimo ([3]) BŽP valdymo gerinimo kontekste pabrėžta, kad valdymo kokybė priklauso ir nuo didesnio skaidrumo. Komunikate akcentuotas Reglamento (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos (BŽP reglamentas) ([4]) 17 straipsnyje nustatytas reikalavimas, kad valstybės narės žvejybos galimybes skirstytų pagal skaidrius ir objektyvius kriterijus, įskaitant aplinkosauginio, socialinio ir ekonominio pobūdžio kriterijus. 2023 m. komunikate taip pat patvirtintas Komisijos įsipareigojimas bendradarbiauti su mokslo įstaigomis ir valstybėmis narėmis, kad tie kriterijai būtų išsamiai vertinami ir užtikrinamas jų skaidrumas ir atitiktis BŽP nuostatoms. Tikslas buvo raginti naudoti kriterijus, kurie gali skatinti tausios žvejybos praktiką ir yra palankūs smulkiesiems priekrantės žvejams, kuriems tenka beveik 75 proc. visų ES registruotų žvejybos laivų ir beveik pusė visų darbo vietų žvejybos sektoriuje.

Atsižvelgdama į šį įsipareigojimą, Komisija šiuo komunikatu ragina valstybes nares imtis veiksmų geresniam valdymui, kiek jis susijęs su žvejybos galimybių paskirstymu, užtikrinti pasitelkiant keturis būdus: 1) skaidrumo ir informavimo didinimą, 2) sąžiningumą, 3) teikiamos informacijos tikslumo užtikrinimą ir 4) paskirstymo būdų tinkamumą.

([1]) Kaip apibrėžta Tarybos reglamento (EB) Nr. 1224/2009, Kontrolės reglamento 4 straipsnio 32 punkte: „*žvejybos galimybės – kiekybiškai apibrėžta juridinė teisė žvejoti, išreikšta sugautais kiekiais ir (arba) žvejybos pastangomis*“. Juridinė teisė žvejoti taip pat gali apimti techninius ir geografinius apribojimus, nustatančius kaip, kada ir kur galima vykdyti žvejybos operacijas.

([2]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos vandenynų paktas“, COM(2025) 281 *final*. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025DC0281. 4 skirsnis „Pakrančių bendruomenių ir salų apsauga ir įgalinimas“.

([3]) „Bendra žuvininkystės politika šiandien ir rytoj: žuvininkystės ir vandenynų paktas, kuriuo siekiama darnaus, mokslo žiniomis grindžiamo, novatoriško ir įtraukaus žuvininkystės valdymo“, COM/2023/103 *final* (tai platesnio Žuvininkystės ir vandenynų dokumentų rinkinio dalis), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52023DC0103.

([4]) 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1380/2013 dėl bendros žuvininkystės politikos, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1954/2003 ir (EB) Nr. 1224/2009 bei panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2371/2002 ir (EB) Nr. 639/2004 bei Tarybos sprendimas 2004/585/EB, OL L 354, 2013 12 28, p. 22–61.

Šiame komunikate valstybės narės taip pat raginamos apsvarstyti sistemas ir būdus, kuriuos jos šiuo metu naudoja skirstydamos minėtas žvejybos galimybes, kad būtų skatinama tausi žvejybos praktika ir remiami smulkieji priekrantės žvejai.

Šio komunikato priede („*Valstybių narių vykdomo žvejybos galimybių paskirstymo vadovas*“) pateiktos Komisijos išvados dėl BŽP reglamento 16 ir 17 straipsnių taikymo, atsižvelgiant į valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą ir jų pateiktus atsiliepimus ([5]). Priede taip pat pateikiamos tų straipsnių įgyvendinimo gairės, kai valstybės narės žvejybos galimybes skirsto su jų vėliava plaukiojantiems laivams.

2. AIŠKESNĖ INFORMACIJA APIE PASKIRSTYMO BŪDUS: SKAIDRUMO DIDINIMAS

BŽP reglamento 16 straipsnio 6 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės informuotų Komisiją apie būdus, kuriuos jos taiko paskirstydamos savo žvejybos galimybes su jų vėliava plaukiojantiems laivams. Ši pareiga pranešti yra svarbi skaidrumo sumetimais ([6]) ir reikalinga tam, kad Komisija ir valstybės narės galėtų stebėti tendencijas ir veiklos rezultatus.

Tačiau patirtis parodė, kad valstybės narės Komisiją informuodavo įvairiais būdais, skirtingu dažnumu ir teikdamos skirtingą informaciją. Dėl to sunku susidaryti aiškų vaizdą apie tai, kas vyksta tam tikrų išteklių žvejybos galimybes paskirstant tam tikriems laivynams tam tikruose regionuose. Todėl šio komunikato priede valstybės narės raginamos teikiant ataskaitas Komisijai pagal 16 straipsnio 6 dalį įtraukti tam tikrą būtiniausią informaciją.

Be to, siekiant gero valdymo labai svarbu užtikrinti didesnį skaidrumą suinteresuotųjų subjektų atžvilgiu. Todėl valstybės narės raginamos suinteresuotiesiems subjektams teikti informaciją apie jų naudojamus žvejybos galimybių paskirstymo būdus, taikomus BŽP 17 straipsnyje nustatytus kriterijus, kiekvienam kriterijui suteikiamą svorį ir to svorio loginį pagrindimą.

Valstybės narės turi užtikrinti, kad taikomi būdai ir kriterijai atitiktų BŽP reglamento (daugiausia 17 straipsnio) reikalavimus. Todėl Komisija ragina valstybes nares patikrinti, ar pateiktoje informacijoje ši atitiktis atspindėta tinkamai: i) ar iš pateiktos informacijos matosi kriterijų skaidrumas ir objektyvumas; ii) ar aiškiai nustatytas aplinkosauginių, socialinių ir ekonominių kriterijų lyginamasis svoris; iii) ar ta informacija apima visas paskirstytas žvejybos galimybes.

3. ŽVEJYBOS GALIMYBIŲ PASKIRSTYMAS SIEKIANT SKATINTI TAUSIĄ ŽVEJYBOS PRAKTIKĄ IR REMTI SMULKIUOSIUS PRIEKRANTĖS ŽVEJUS

Svarbu, kad paskirstymo sistema valstybių narių būtų parengta taip, kad atitiktų BŽP tikslus ir taip būtų užtikrinamas žvejybos veiklos tvarumas ir išlaikomas pakankamas lankstumas, kad ES žvejybos sektorius galėtų prisitaikyti prie naujų iššūkių.

Komisijos surinkta ir Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komiteto (ŽMTEK) išanalizuota informacija rodo, kad nurodyti paskirstymo būdai ir taikyti kriterijai, įskaitant aplinkosauginio, socialinio ir ekonominio pobūdžio kriterijus, smarkiai skiriasi.

Komisija pripažįsta, kad už sprendimą, kokias paskirstymo sistemas taikyti, atsako valstybės narės ir atitinkamo jų pasirinktų aplinkosauginių, socialinių ir ekonominių kriterijų lyginamojo svorio nustatymas yra jų prerogatyva. Atsižvelgiant į sektoriaus ir žvejybos įvairovę valstybėse narėse, akivaizdu, kad universalus sprendimo principas nebūtų tinkama išeitis.

Visų pirma valstybės narės nėra įpareigotos žvejybos galimybes skirti tausiausiai žvejybos praktikai ar smulkiesiems žvejams.

([5]) Daugiau informacijos apie atsiliepimus galima rasti priede nurodytuose dokumentuose, daugiausia Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komiteto (ŽMTEK) 20-14, 22-14 ir 23-17 ataskaitose.

([6]) Kaip teigiama 2023 m. komunikate „Bendra žuvininkystės politika šiandien ir rytoj“ (COM(2023) 103 *final*): „[v]aldymo kokybė taip pat priklauso nuo didesnio skaidrumo“, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0103.

Tačiau Komisija privalo įvertinti, ar tie paskirstymo būdai atitinka BŽP tikslus.

Šiuo atžvilgiu Komisija pabrėžia 17 straipsnio idėją, atspindėtą BŽP reglamento 33 konstatuojamojoje dalyje: „*[v]alstybės narės turėtų propaguoti atsakingą žvejybą, suteikdamos paskatas tiems veiklos vykdytojams, kurie žvejoja mažiausiai aplinkai kenkiančiu būdu ir suteikia didžiausią naudą visuomenei*“.

Iš atsakymų į klausimynus ir konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais Komisija pastebėjo, kad valstybėms narėms skirstant žvejybos galimybes esama tam tikro inertiškumo, be kita ko, atrodo, kad kai kurie nurodyti būdai nepadeda tinkamai įveikti naujų sunkumų, su kuriais susiduria ES žvejybos sektorius.

Tai ypač akivaizdu kalbant apie smulkiuosius priekrantės žvejus – juos apskritai labiau veikia tokie iššūkiai ([7]), kaip energetikos krizė, natūralūs išteklių svyravimai (gausos ir pasiskirstymo), konkurencija dėl jūrinių teritorijų naudojimo, klimato kaita, jūrų aplinkos būklės blogėjimas, invazinės rūšys arba nesąžininga konkurencija dėl neteisėtos, nedeklaruojamos ir nereglamentuojamos (NNN) žvejybos.

Komisija pripažįsta, kad mažos apimties priekrantės žvejyba, kuriai tenka apie 70 proc. ES laivyno laivų, atlieka reikšmingą vaidmenį. Komisija ypatingą dėmesį teikia glaudesniems šios žvejybos ryšiams su socialine ir ekonomine žvejų bendruomenių struktūra, artimesnei sąsajai su vietos aplinka ir visuomene ir svarbiam jos vaidmeniui Europos kultūroje ir pavelde. Tokio vaidmens pripažinimą patvirtina šie faktai: i) BŽP reglamente numatyta lengvatinė prieiga prie ES vandenų 12 jūrmylių atstumu, ii) iki 100 proc. finansinės paramos iš Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo (EJRŽAF) ([8]) ir iii) tam tikros nukrypti leidžiančios nuostatos pagal Kontrolės reglamentą ([9]).

Valstybėms narėms skirstant žvejybos galimybes pagal 17 straipsnį į reikšmingą mažos apimties priekrantės žvejybos vaidmenį galima būtų labiau atsižvelgti, pavyzdžiui, paskirstymo būdai galėtų būti derinami su pagal nacionalinę EJRŽAF programą nustatytais konkrečiais poreikiais, kad būtų didinamas smulkiųjų žvejų atsparumas.

4. KĄ VALSTYBĖS NARĖS GALĖTŲ PADARYTI, KAD PAGERINTŲ VALDYMO KOKYBĘ SKIRSTANT ŽVEJYBOS GALIMYBES?

A. Skaidrumu ir komunikacija grindžiamo pasitikėjimo didinimas

Paskirstymo būdai gali būti sudėtingi ir kai kurie suinteresuotieji subjektai išreiškė norą geriau suvokti taikomus būdus ir kriterijus, kuriais jie grindžiami. Todėl valstybės narės raginamos ne tik laikytis teisinių reikalavimų informuoti Komisiją apie tai, kaip jos paskirsto žvejybos galimybes su jų vėliava plaukiojantiems laivams, bet ir stiprinti savo informavimo ir komunikacijos priemones ir **aktyviai teikti suinteresuotiesiems subjektams informaciją** apie žvejybos galimybių (kvotų ir pastangų) paskirstymo būdus ir loginį jų pagrindimą.

Komisija pabrėžia, kad 17 straipsnis galėtų būti priemonė naujoms problemoms, su kuriomis susiduria ES žvejybos sektorius, spręsti. Šias problemas būtų galima įveikti skatinant dialogą ir į valstybių narių žvejybos galimybių paskirstymo procesą aktyviau įtraukiant visus suinteresuotuosius subjektus.

B. Sąžiningumu grindžiamo pasitikėjimo didinimas

Komisija ragina **valstybes nares imtis tolesnių veiksmų, kad siekiant skatinti tausios žvejybos praktiką ir remti smulkiuosius priekrantės žvejus būtų išnaudotas visas 17 straipsnio potencialas**.

([7]) Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas (ŽMTEK), „The 2024 Annual Economic Report on the EU Fishing Fleet (STECF 24-03 and 24-07)“, redaktoriai PRELLEZO, R., SABATELLA, E.C., VIRTANEN, J., TARDY MARTORELL, M. ir GUILLEN, J., Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2024, doi:10.2760/5037826, JRC139642, 2.7 skyrius „EU Small-Scale Coastal Fleet (SSCF)“, p. 45–60, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC139642.

([8]) Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1139 2021 m. liepos 7 d. kuriuo nustatomas Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondas.

([9]) 2009 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1224/2009, nustatantis Sąjungos kontrolės sistemą, kuria užtikrinamas bendrosios žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis, iš dalies pakeistas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/2842.

Pirma, Komisija ragina valstybes nares apsvarstyti 17 straipsnyje nurodytų kriterijų pavyzdžius ir žvejybos galimybių paskirstymo poveikį: i) laivams, darantiems didesnį poveikį aplinkai nei kiti jų laivynuose esantys laivai, ii) laivams, kurie anksčiau yra nesilaikę reikalavimų, arba iii) laivams, kurie pakeičia tradicinę veiklą arba nusistovėjusią tvarią ekonominę veiklą.

Antra, Komisija ragina valstybes nares įgyvendinti veiksmus, kuriais remiami smulkieji žvejai, ir pasinaudoti visomis 17 straipsnyje numatytomis galimybėmis, kurios galėtų paskatinti ilgalaikį šios žvejybos, ypač žvejybos, kuri daro mažesnį poveikį aplinkai, tvarumą.

C. **Teikiamos informacijos tikslumu grindžiamo pasitikėjimo didinimas**

Valstybių narių teikiamos informacijos pobūdis, kiekis ir išsamumo lygis labai skiriasi ([10]).

Todėl Komisija ragina valstybes nares skaidrumo ir gero valdymo sumetimais informuoti Komisiją, kaip nurodyta 16 straipsnio 6 dalyje, ir suinteresuotuosius subjektus apie paskirstymo būdus ir kriterijus, taikomus **visoms žvejybos galimybėms**. Tai apima kvotas ir žvejybos pastangas ES vandenyse ir žvejybos galimybes, skirtas valstybėms narėms tarptautiniuose vandenyse ir pagal tarptautinius susitarimus (pavyzdžiui, regioninių žvejybos valdymo organizacijų susitarimus, tausios žvejybos partnerystės susitarimus arba kitų tipų dvišalius ar daugiašalius susitarimus).

Komisija ragina valstybes nares informuoti apie naudojamą paskirstymo būdą atsižvelgiant į tris 17 straipsnyje nurodytų kriterijų kategorijas, t. y. **aplinkosauginius**, **socialinius** ir **ekonominius kriterijus**.

Skaidrumas ir suinteresuotųjų subjektų informavimas, kaip pagrindiniai gero valdymo elementai, taip pat aktualūs žvejybos galimybėms, kurioms taikomos perleidžiamosios žvejybos teisės, nepaisant to, kad jų atveju 16 straipsnio 6 dalyje nustatyta pareiga informuoti Komisiją netaikoma.

D. **Paskirstymo būdų tinkamumu grindžiamo pasitikėjimo didinimas**

Kad būtų skatinamas prisitaikymas prie naujų iššūkių, Komisija ragina valstybes nares taikyti BŽP reglamento 17 straipsnyje nurodytus žvejybos galimybių paskirstymo kriterijus. Paskirstymo **būdai neturėtų bloginti valstybių narių gebėjimo** greitai **reaguoti** į nenumatytas problemas.

Komisija ragina valstybes nares parengti paskirstymo būdus, kurie užtikrintų galimybę laiku, skaidriai ir aktyviai perskirstyti nepanaudotas žvejybos galimybes.

Komisija taip pat ragina valstybes nares atlikti periodiškus pakartotinius paskirstymo sistemos vertinimus, siekiant užtikrinti, kad **taikomi būdai ir kriterijai ir toliau atitiktų** jų žvejybos sektoriaus dabartinius poreikius.

5. **IŠVADA**

Komisija bendradarbiavo su valstybėmis narėmis, ŽMTEK ir suinteresuotaisiais subjektais, kad susidarytų aiškesnį žvejybos galimybių paskirstymo būdų vaizdą ([11]).

Atsižvelgdama į šį procesą, Komisija ragina valstybes nares imtis tolesnių veiksmų, kad siekiant skatinti tausios žvejybos praktiką ir remti smulkiuosius priekrantės žvejus būtų išnaudotas visas 17 straipsnio potencialas.

Komisija ragina valstybes nares apsvarstyti pagrindines problemas, su kuriomis susiduria jų smulkieji žvejai, ir pasinaudoti 17 straipsniu, kad tam tikriems žvejybos laivams, kurie nusipelno gauti žvejybos galimybių, būtų suteikta parama ir teritorija ir taip išlaikytas jų indėlis į tausią žvejybą ir žvejų bendruomenes.

([10]) Žr., pavyzdžiui, Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas (ŽMTEK), „Social Data in Fisheries (STECF 23-17)“, redaktoriai Van Hoof, L., Goti, L., Tardy Martorell, M. ir Guillen, J., Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2024, doi:10.2760/982497, JRC136326. https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC136326.

([11]) Naujausia paskelbta iš pirmiau minėtų ataskaita: Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas (ŽMTEK), „Social Data in Fisheries (STECF 23-17)“.

Siekdama didinti pasitikėjimą politika, Komisija ragina valstybes nares gerinti suinteresuotiesiems subjektams teikiamą informaciją apie tai, kaip paskirstomos žvejybos galimybės.

Toliau Komisija ragina valstybes nares apsvarstyti jų taikomus žvejybos galimybių paskirstymo būdus ir kriterijus, turint omenyje poreikį skatinti tausios žvejybos praktiką, remti smulkiuosius priekrantės žvejus ir gerinti komunikaciją bei skaidrumą. Ji yra pasirengusi padėti valstybėms narėms šioje srityje.

PRIEDAS

Valstybių narių vykdomo žvejybos galimybių paskirstymo (BŽP reglamento 17 straipsnis) vadovas

Šiame vadove pateikiama papildoma informacija, galinti padėti valstybėms narėms įgyvendinti ir taikyti BŽP reglamento 17 straipsnį (toliau – 17 straipsnis).

BŽP reglamento 17 straipsnis.

Valstybių narių vykdomo žvejybos galimybių paskirstymo kriterijai

Skirdamos žvejybos galimybes, kuriomis jos gali pasinaudoti, kaip nurodyta 16 straipsnyje, valstybės narės taiko skaidrius ir objektyvius kriterijus, įskaitant aplinkosauginio, socialinio ir ekonominio pobūdžio kriterijus. Taikytini kriterijai gali būti, inter alia*, žvejybos poveikis aplinkai, ankstesni duomenys apie nuostatų laikymąsi, indėlis į vietos ekonomiką ir ankstesni duomenys apie sužvejotus kiekius. Atsižvelgdamos į joms skirtas žvejybos galimybes, valstybės narės siekia teikti paskatas žvejybos laivams, naudojantiems selektyvius žvejybos įrankius arba žvejybos būdus, kuriais daromas mažesnis poveikis aplinkai, pavyzdžiui, sunaudojama mažiau energijos ar daroma mažesnė žala buveinėms.*

VALSTYBIŲ NARIŲ TAIKOMI PASKIRSTYMO BŪDAI IR KRITERIJAI, APIE KURIUOS PRANEŠTA

Nuo tada, kai buvo priimtas 2013 m. BŽP reglamentas, Komisija bendradarbiavo su valstybėmis narėmis, kad susidarytų išsamų vaizdą, kaip šios taiko ir įgyvendina 17 straipsnį.

2023 m. Komisijos komunikate dėl BŽP reglamento veikimo ([1]) Komisija paskelbė ketinanti „inicijuo[ti] valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų diskusijas, kad būtų parengtas žvejybos galimybių paskirstymo vadovas, siekiant padidinti skaidrumą, populiarinti tausios žvejybos praktiką visoje ES ir remti smulkiuosius priekrantės žvejus“.

Europos vandenynų pakte Komisija pripažįsta, kad parama smulkiajai žvejybai yra prioritetas, ir dar kartą įsipareigoja parengti šį vadovą, padėsiantį didinti skaidrumą ir skatinti tausiąją žvejybą ([2]).

Šis vadovas grindžiamas šiais dokumentais ir procesais:

— 2022 m. birželio 7 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl bendros žuvininkystės politikos reglamento 17 straipsnio įgyvendinimo (2021/2168(INI)) ([3]),

— keturiais klausimynais, kuriuos 22 pakrančių valstybės narės užpildė 2016, 2020, 2022 ir 2023 m.,

([1]) „Bendra žuvininkystės politika šiandien ir rytoj: žuvininkystės ir vandenynų paktas, kuriuo siekiama darnaus, mokslo žiniomis grindžiamo, novatoriško ir įtraukaus žuvininkystės valdymo“, COM/2023/103 *final* (tai platesnio Žuvininkystės ir vandenynų dokumentų rinkinio dalis), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:52023DC0103.

([2]) Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos vandenynų paktas“, COM(2025)281 *final*, 3.1 skirsnis, p. 10, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=comnat:COM_2025_0281_FIN.

([3]) Pranešimas dėl BŽP reglamento 17 straipsnio įgyvendinimo (2021/2168(INI)), https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/en/procedure-file?reference=2021/2168(INI).

— trimis Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komiteto (ŽMTEK) ataskaitomis (20-14 ([4]), 22-14 ([5]), 23-17 ([6])) ir

— 2024 m. vasario – balandžio mėn. surengta specialia konsultacija su suinteresuotaisiais subjektais.

Minėtuose dokumentuose ir konsultacijose pabrėžta būtinybė, kad Komisija pateiktų gaires dėl BŽP reglamento 17 straipsnio ir dėl to, kaip valstybės narės turėtų informuoti Komisiją apie naudojamus paskirstymo būdus, kaip reikalaujama pagal BŽP reglamento 16 straipsnio 6 dalį (toliau – 16 straipsnio 6 dalis).

2016, 2020, 2022 ir 2023 m. Komisijos išsiųstuose keturiuose klausimynuose 22 pakrančių valstybių narių buvo paprašyta pateikti informaciją apie būdus, kuriuos jos naudoja skirstydamos žvejybos galimybes pagal 16 straipsnį kartu su 17 straipsniu. Atsakymus į tuos klausimynus įvertino ŽMTEK. Informacija buvo papildyta atsiliepimais, gautais per 2024 m. vasario – balandžio mėn. surengtas konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais ([7]).

Į klausimynus atsakė visos 22 pakrančių valstybės narės, tačiau jų pateiktos informacijos rūšis, kiekis ir išsamumo lygis labai skyrėsi. Apskritai iš atsakymų ir ŽMTEK ataskaitų matyti, kad valstybės narės 17 straipsnio reikalavimus aiškina skirtingai.

ŽMTEK teigimu, aiškios tendencijos tame, kaip valstybės narės taiko kriterijus, grindžiamus geografija, žvejybos galimybių tipu ar laivyno segmentu, nėra. ŽMTEK taip pat pabrėžė žvejybos galimybėms skirstyti skirtų valstybių narių sistemų įvairovę ir nurodė, kad nėra valstybių narių, kurios naudotų tą pačią sistemą. Pavyzdžiui, kai kurios valstybės narės naudoja tik perleidžiamąsias žvejybos teises ([8]) (pvz., individualias perleidžiamąsias kvotas), o kitos įgyvendina mišrią sistemą, apimančią perleidžiamąsias žvejybos teises ir kriterijais grindžiamą paskirstymą. Kai kurios valstybės narės pranešė, kad perleidžiamosioms žvejybos teisėms jos taip pat taiko papildomus rūšiavimo kriterijus.

Kai kurių valstybių narių atsakymuose nepateikta pakankamai informacijos apie tai, kaip veikia paskirstymo būdai. Pavyzdžiui, iš pateiktos informacijos ne visada matyti, ar tie patys kriterijai ir paskirstymo būdai buvo taikomi visoms rūšims, kurioms nustatyta kvota, ar tik pateiktiems pavyzdžiams. Kai kurios valstybės narės taip pat neaprašė, kaip buvo nustatomas aplinkosauginių, socialinių ir ekonominių kriterijų lyginamasis svoris.

Tik maždaug pusė valstybių narių pranešė, kad žvejybos galimybės skirstomos remiantis tiksliais kriterijais. Iš atsakymų į klausimynus buvo galima nustatyti šiuos elementus:

— dažniausiai taikomas kriterijus – paskirstymas remiantis ankstesniais laimikio kiekiais;

— daugelis paskirstymo būdų apima vieną ar kelis su laivų dydžiu susijusių kriterijų, pagal kuriuos žvejybos galimybės išdalijamos tarp stambiųjų ir smulkiųjų laivynų;

([4]) Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas (ŽMTEK), „Social dimension of the CFP (STECF-20-14)“, redaktoriai Doering, R., Fitzpatrick, M. ir Guillen Garcia, J., EUR 28359 EN, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2020, ISBN 978-92-76-27169-7, doi:10.2760/255978, JRC123058, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC123058.

([5]) Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas (ŽMTEK), „Social Data in Fisheries – update of the national profiles (STECF-22-14)“, redaktoriai Goti, L., Van Hoof, L., Virtanen, J. ir Guillen Garcia, J., Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2023, doi:10.2760/31328, JRC133702, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133702.

([6]) Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas (ŽMTEK), „Social Data in Fisheries (STECF 23-17)“, redaktoriai Van Hoof, L., Goti, L., Tardy Martorell, M. ir Guillen, J., Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2024, doi:10.2760/982497, JRC136326, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC136326.

([7]) 2024 m. vasario mėn. Jūrų reikalų ir žuvininkystės GD išsiuntė patariamosioms taryboms, valstybių narių institucijoms, socialiniams partneriams ir NVO raštą su prašymu pateikti nuomonę apie ŽMTEK atliktą valstybių narių atsakymų, susijusių su žvejybos galimybių paskirstymo nacionaliniu lygmeniu būdu, analizę. Šių konsultacijų metu iš viso gauti 25 atsiliepimai.

([8]) Kaip apibrėžta BŽP reglamento (ES) Nr. 1380/2013 4 straipsnio 23 punkte: „*perleidžiamoji žvejybos teisė – atšaukiama teisė į tam tikrą valstybei narei paskirtų arba pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1967/2006 19 straipsnį valstybės narės priimtuose valdymo planuose nustatytų žvejybos galimybių dalį, kuri gali būti panaikinta ir kurią jos turėtojas gali perduoti*“.

— dauguma nurodytų būdų susiję su kvotomis grindžiamu galimybių paskirstymu, o informacijos apie žvejybos pastangomis grindžiamus žvejybos galimybių paskirstymo būdus pateikta mažiau;

— kai kurios valstybės narės (pvz., Kroatija, Graikija, Airija ir Švedija) nurodė, kad taikomi konkretūs kriterijai priklauso nuo laivyno segmento, žuvų rūšių ir (arba) naudojamų žvejybos būdų;

— aplinkosauginiai kriterijai taikomi siekiant skatinti tam tikrą žvejybos praktiką ir kompensuoti neišvengiamą sąveiką, pavyzdžiui, neišvengiamą priegaudą mišriojoje žvejyboje. Pavyzdžiui, kvotos skiriamos:

  — pagal konkrečius žvejybos įrankius (pvz., Danijoje, Prancūzijoje, Graikijoje, Airijoje, Maltoje ir Švedijoje),

  — laivams, naudojantiems aktyviuosius akustinius prietaisus, skirtus gyvūnams, pvz., banginių būrio gyvūnams, atbaidyti nuo žvejybos įrankių, (pvz., Bulgarijoje),

  — neišvengiamos priegaudos tikslais (pvz., Kroatijoje, Kipre, Danijoje, Graikijoje, Maltoje ir Ispanijoje);

— socialiniai kriterijai taikomi skirstant kvotas:

  — jaunesniems žvejams (pvz., Bulgarijoje, Danijoje ir Graikijoje),

  — naujiems žvejybos pramonės dalyviams (pvz., Vokietijoje ir Maltoje),

  — kitus asmenis išlaikantiems ir (arba) negalią turintiems žvejams (pvz., Graikijoje);

— ekonominiai kriterijai taikomi (pvz., Prancūzijoje, Vokietijoje ir Airijoje) visų pirma siekiant atsižvelgti į rinkos sąlygas (pvz., paklausą) ir kvotų panaudojimą (pvz., Bulgarijoje ir Rumunijoje). Pateikti pavyzdžiai:

  — žvejybos indėlis į nacionalinę ir (arba) vietos bendruomenės ekonomiką (pvz., Portugalijoje, Vokietijoje ir Graikijoje) ir

  — tam tikrais žvejybos įrankiais žvejojantys laivynai, visiškai priklausomi nuo tam tikrų žuvų rūšių (pvz., Prancūzijoje, Portugalijoje ir Ispanijoje).

Daugiau informacijos apie valstybių narių nurodytus būdus ir kriterijus galima rasti ŽMTEK 23-17 ataskaitoje.

17 STRAIPSNIO TAIKYMO GAIRĖS

Šiame skirsnyje apžvelgiami pagrindiniai su 17 straipsnio įgyvendinimu susiję aspektai, apie kuriuos informaciją teikė suinteresuotieji subjektai 2024 m. vasario – balandžio mėn. vykusiose specialiose konsultacijose ir kuriuos įvertino ŽMTEK analizuodamas 22 pakrančių valstybių narių atsakymus į 2016, 2020, 2022 ir 2023 m. klausimynus.

Žvejybos galimybės

ŽMTEK 23-17 ataskaitoje pastebėta, kad valstybių narių pasirinkta žvejybos galimybių apibrėžtis „sutampa su griežčiausia apibrėžtimi, kuri apima tik BLSK [bendrą leidžiamą sužvejoti kiekį]“ ([9]). Tačiau pažymėtina, kad sąvoka „žvejybos galimybės“ apima platesnę apibrėžtį, nustatytą Kontrolės reglamento ([10]) 4 straipsnio 32 punkte:

> *„žvejybos galimybės – kiekybiškai apibrėžta juridinė teisė žvejoti, išreikšta sugautais kiekiais ir (arba) žvejybos pastangomis“.*

([9]) 4.1 skirsnis, ŽMTEK 23-17 ataskaita, p. 68, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC136326.

([10]) 2009 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1224/2009, nustatantis Sąjungos kontrolės sistemą, kuria užtikrinamas bendrosios žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis, iš dalies pakeistas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/2842.

1 gerosios praktikos požymis. Skaidrūs ir objektyvūs kriterijai **taikomi visoms žvejybos galimybėms**, neatsižvelgiant į tai, ar jos grindžiamos kvotomis ar žvejybos pastangomis, ES vandenyse ir ne ES vandenyse, ir apie jų taikymą **pranešama** Komisijai.

Skaidrūs kriterijai

Reikalavimas taikyti skaidrius kriterijus yra susijęs su teisinio tikrumo principu, vadinasi, jei kriterijus yra nustatytas teisės akto nuostatoje (arba paskelbtame administraciniame akte), jis turėtų būti laikomas skaidriu ([11]).

Kai kurių valstybių narių nuomone, reikalavimą naudoti skaidrius kriterijus jos įvykdo viešai paskelbdamos visą susijusią informaciją. Kitos valstybės narės yra įdiegusios informacinę sistemą, kurioje teikiama informacija suinteresuotiesiems subjektams arba kuria galima naudotis pateikus prašymą. ŽMTEK atliktoje valstybių narių atsakymų analizėje taip pat pripažįstama, kad skaidrumą įvertinti sunku, nes, „be kita ko, nėra atskaitos scenarijaus“ ([12]).

Argumentuojama, kad nors 17 straipsnyje reikalaujama, kad taikomi kriterijai būtų skaidrūs, jame iš valstybių narių institucijų nereikalaujama viešai skelbti visos informacijos apie paskirstymą.

Tačiau, kaip minėta 2023 m. komunikate dėl BŽP veikimo, „[v]aldymo kokybė taip pat priklauso nuo didesnio skaidrumo“ ir „[s]uinteresuotieji subjektai turi turėti aiškią informaciją apie tai, kaip valstybės narės nacionaliniu lygmeniu paskirsto žvejybos galimybes ir valdo laivyno pajėgumus“.

2 gerosios praktikos požymis. Informacija apie žvejybos galimybių paskirstymo valstybių narių lygmeniu būdus ir kriterijus **aktyviai teikiama visiems suinteresuotiesiems subjektams**.

Objektyvūs kriterijai

Reikalavimas taikyti objektyvius kriterijus yra susijęs su gebėjimu patikrinti ir išmatuoti duomenis, naudojamus kriterijams nustatyti ([13]).

Laikoma, kad dauguma nurodytų kriterijų (pvz., ankstesni laimikio kiekiai, žvejybos įrankių tipas arba laivo dydis) šį reikalavimą atitinka.

Siekis, kad sąvoka „įskaitant aplinkosauginio, socialinio ir ekonominio pobūdžio kriterijus“ būtų suprantama vienodai

BŽP reglamente suderinti aplinkosauginio, socialinio ir ekonominio pobūdžio kriterijai nenustatyti. 17 straipsnio antroje dalyje pateikiamas tik neišsamus kriterijų, kuriuos būtų galima taikyti, pavyzdžių sąrašas ([14]). ŽMTEK įvardijo tai kaip problemą, tačiau valstybėms narėms suteikiama veiksmų laisvė pasirinkti ir kurti paskirstymo būdus, kad jos galėtų juos pritaikyti prie konkrečių savo poreikių.

([11]) 2018 m. liepos 12 d. Sprendimas *Spika ir kiti*, C-540/16, EU:C:2018:565, 29–31 punktai.

([12]) 4.1 skirsnis, ŽMTEK 23-17 ataskaita, p. 67, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC136326.

([13]) 2018 m. liepos 12 d. Sprendimas *Spika ir kiti*, C-540/16, EU:C:2018:565, 30 punktas: *„Šis kriterijus aiškiai numatytas Reglamento Nr. 1380/2013 17 straipsnyje išvardijant kriterijus, kuriuos valstybės narės gali taikyti siekdamos paskirstyti joms skirtas žvejybos galimybes. Be to, dėl minėto kriterijaus yra priimta teisės nuostata, t. y. Žuvininkystės įstatymo 171 straipsnis, kuris, pateikiant nuorodą į atitinkamų ūkio subjektų istorinę dalį, grindžiamas objektyviais duomenimis, kuriuos kompetentingos valdžios institucijos galėtų įvertinti ir patikrinti“.*

([14]) *Taikytini kriterijai gali būti*, inter alia, *žvejybos poveikis aplinkai, ankstesni duomenys apie nuostatų laikymąsi, indėlis į vietos ekonomiką ir ankstesni laimikio kiekiai* (BŽP reglamento 17 straipsnis).

Iš ŽMTEK surinktos ir išanalizuotos informacijos matyti, kad valstybės narės labai skirtingai taiko kriterijus, įskaitant aplinkosauginio, socialinio ir ekonominio pobūdžio kriterijus. Į nurodytus paskirstymo būdus šių trijų sričių kriterijai įtraukti, tačiau ne visada aišku, ar tie kriterijai visiems ištekliams taikomi vienodai. Taip pat neaišku, koks lyginamasis svoris suteikiamas kiekvienam iš jų arba ar kiekvienas nurodytas paskirstymo būdas apima daugiau nei vienos rūšies kriterijus. Be to, vienas kriterijus gali būti susijęs su daugiau nei viena kategorija, o loginis šių kriterijų pasirinkimo pagrindas ne visada akivaizdus.

Kai kurie valstybių narių taikytų kriterijų, apie kuriuos informuota, pavyzdžiai pateikti 1 apraše.

1 aprašas. Nebaigtinis kriterijų, kuriuos valstybės narės pranešė naudojusios paskirstant žvejybos galimybes su jų vėliava plaukiojantiems laivams, sąrašas

a. Aplinkosauginiai:
   i. selektyviosios žvejybos įrankių naudojimas,
   ii. mažesnį poveikį aplinkai darančių žvejybos būdų naudojimas,
   iii. mažesnis energijos suvartojimas,
   iv. mažesnė žala buveinėms.

b. Socialiniai:
   i. įgulos narių skaičius,
   ii. nauji laivų savininkai arba jauni žvejai,
   iii. įgula, su kuria sudaryta darbo sutartis, ir jauni žvejai,
   iv. smulkieji žvejai,
   v. tik regiono mastu žvejojantys laivai,
   vi. į įgulos mokymą investuojantys laivai.

c. Ekonominiai:
   i. perspektyvumas arba įgyvendinamumas,
   ii. indėlis į vietos ekonomiką,
   iii. ankstesni laimikio kiekiai,
   iv. duomenys apie tai, ar anksčiau laikytasi reikalavimų.

Tam tikrus kriterijus galima įtraukti į vieną ar daugiau kategorijų. Šis pavyzdžių sąrašas nėra baigtinis ir jo nereikėtų laikyti konkrečia rekomendacija, gerąja praktika ar manyti, kad tai Komisijos patvirtinti kriterijai, nes tai, kas vienomis aplinkybėmis laikoma teigiamu dalyku, kitomis aplinkybėmis gali būti nenaudinga. Kaip jau minėta, tik pačios valstybės narės gali geriausiai nuspręsti, koks būdas tinkamiausias 17 straipsniui įgyvendinti.

17 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės žvejybos galimybes savo laivams paskirstytų taip, kad būtų prisidedama prie ilgalaikio aplinkosauginio, ekonominio ir socialinio tvarumo.

17 straipsnyje valstybėms narėms suteikiama teisė savo nuožiūra spręsti, kaip taikyti kriterijus: pavyzdžiui, jos gali pasirinkti daugiau (arba mažiau) kiekvienos kategorijos kriterijų, kaip nurodyta 1 aprašo pavyzdyje.

3 gerosios praktikos požymis. Komisijai ir suinteresuotiesiems subjektams teikiama **informacija atspindi visų trijų** 17 straipsnyje nurodytų **tipų kriterijus**, t. y. aplinkosauginius, socialinius ir ekonominius kriterijus.

KITI SU 17 STRAIPSNIO TAIKYMU SUSIJĘ SVARSTYMAI

Šiame skirsnyje išvardyti kiti aspektai, paaiškėję specialiose konsultacijose su suinteresuotaisiais subjektais, valstybių narių atsakymuose į klausimynus ir ŽMTEK analizėje.

Siekiant užtikrinti aiškumą ir pateikti gaires, šis skirsnis išdėstytas kaip atsakymai į rūpimus klausimus, išreikštus minėtų interakcijų metu.

Rūpimas klausimas: „17 straipsnis susijęs tik su valstybių narių vykdomu žvejybos ES vandenyse kvotų paskirstymu“.

16 ir 17 straipsniuose kalbama apie žvejybos galimybes, kurios, kaip aprašyta pirmiau, **apima ir kvotas, ir žvejybos pastangas**. Šis straipsnis **neapsiriboja ir vien tik ES vandenimis**, jis taip pat taikomas valstybėms narėms suteiktoms žvejybos ne ES vandenyse (tarptautiniuose ir trečiųjų valstybių vandenyse) galimybėms.

Rūpimas klausimas: „17 straipsnis taikomas tik paskirstant naujas žvejybos galimybes. Mano valstybėje narėje taikomos paskirstymo sistemos sukurtos gerokai anksčiau nei 17 straipsnis buvo įtrauktas į BŽP reglamentą ir jos yra sudėtingų bei ilgų diskusijų ir bendro sutarimo su įvairiais laivyno segmentais rezultatas. Jų keitimas būtų sudėtingas ir ilgas procesas, darantis poveikį jau esamiems verslo modeliams.“

17 straipsnyje nustatyti reikalavimai taikomi paskirstymo būdams, dėl kurių sprendimą priima valstybės narės. Pagal juos iš valstybių narių nėra reikalaujama pakeisti būdus, jei jos jau taiko skaidrius ir objektyvius kriterijus, įskaitant aplinkosauginio, socialinio ir ekonominio pobūdžio kriterijus.

Komisija pripažįsta pastangas, apie kurias pranešė kai kurios valstybės narės ir kuriomis skatinamas įvairių laivyno segmentų dialogas ir siekiama bendro sutarimo dėl žvejybos galimybių paskirstymo. Komisija taip pat supranta stabilumo ir teisinio tikrumo svarbą žvejams. Tačiau ES žvejybos sektoriuje kylančioms problemoms spręsti reikalingos sistemos, kurias būtų galima pritaikyti. Būdai, kurie buvo paveikūs prieš dešimtmečius, gali būti nebetinkami naujiems uždaviniams spręsti.

4 gerosios praktikos požymis. Valstybių narių taikomi žvejybos galimybių paskirstymo būdai ir kriterijai **periodiškai peržiūrimi siekiant užtikrinti, kad išliktų aktualūs**.

Rūpimas klausimas: „17 straipsnyje nėra minimas žvejybos galimybių, kurioms taikoma perleidžiamųjų žvejybos teisių (PŽT) sistema, paskirstymas“.

16 straipsnio 6 dalyje nustatyta pareiga informuoti Komisiją apie žvejybos galimybių paskirstymo būdus, kuriuos valstybės narės taiko paskirstydamos tas galimybes su jų vėliava plaukiojantiems laivams, nėra susijusi su žvejybos galimybėmis, kurioms taikoma PŽT sistema.

Kartu tai nekeičia reikalavimo, kad valstybės narės žvejybos galimybes skirstytų atsižvelgdamos į platesnius BŽP tikslus.

5 gerosios praktikos požymis. Kalbant **apie žvejybos galimybes, kurioms taikomos PŽT, atsižvelgiama ir** į skaidrumo ir komunikacijos gerinimą.

ŽMTEK 23-17 ataskaitoje ([15]) pažymėta, kad valstybės narės, turinčios individualių perleidžiamųjų kvotų (IPK), „nėra padariusios atitinkamų esamų struktūrų pakeitimų“. ŽMTEK nuomone, „PŽT / IPK klausimą geriau būtų spręsti atskiriant pirminį ir antrinį paskirstymą ([16]) ir apie pirminį paskirstymą paprastai gali būti pateikta daugiau informacijos“.

([15]) ŽMTEK 23-17 ataskaita, https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC136326.

([16]) ŽMTEK 23-17 ataskaitoje: pirminis paskirstymas – valstybės narės vykdomas paskirstymas gamintojų organizacijoms, įmonėms ar asmenims; antrinis paskirstymas – kvotos turėtojo, pvz., gamintojų organizacijos, paskirstymas savo nariams, įskaitant keitimąsi.

Rūpimas klausimas: „dabartinės valstybių narių naudojamos paskirstymo sistemos neleidžia lanksčiai veikti ir greitai reaguoti, kad būtų užtikrintas optimalus turimų žvejybos galimybių panaudojimas“.

Yra daug pavyzdžių, kai valstybės narės paskirstydamos žvejybos galimybes laivyno segmentams, regionams, gamintojų organizacijoms, įmonėms ar laivams naudoja būdus (įskaitant PŽT / IPK sistemas), kurie panašūs į vidaus santykinio stabilumo raktą. Net jei kvotų mainai galimi, veiklos vykdytojai gali jų nesiūlyti arba su jais nesutikti dėl konkurencinės rinkos priežasčių.

Pavyzdžiui, kai kvotos skirstomos pagal laivyno segmentus ir tam tikras segmentas turi kelias skirtingų išteklių kvotas, jis gali nuspręsti pelningesnius išteklius žvejoti, o mažesnės vertės išteklių nežvejoti, bet tų kvotų kitiems laivyno segmentams neperleisti.

Gali būti, kad valstybių narių institucijos turi ribotą kompetenciją pakartotinai panaudoti nepanaudotas kvotas, jei paskirstymo sistemose anksčiau į tokius atvejus neatsižvelgta (pavyzdžiui, nustatant kvotų rezervus). Panašiame pavyzdyje, kai taikoma IPK sistema, veiklos vykdytojai dėl įvairių priežasčių gali nuspręsti pagal kvotas nežvejoti, o bet koks išorės sprendimas tiesiogiai paveiktų įmonę ir tikriausiai dėl to galėtų prasidėti vidaus bylinėjimasis nacionaliniuose teismuose.

Nepanaudotos žvejybos galimybės gali pakenkti ES pozicijai tarptautinėse derybose ir apskritai gali kilti socialinių problemų, susijusių su nesąžiningu bendrų gamtos išteklių paskirstymu.

6 gerosios praktikos požymis. Taikant paskirstymo būdus **atsižvelgiama į galimybę** skaidriai, laiku ir aktyviai **perskirstyti nepanaudotas žvejybos galimybes**.

Rūpimas klausimas: „pagal 17 straipsnį, Komisija turėtų užtikrinti, kad valstybės narės vienus kriterijus prioritetizuotų labiau nei kitus“.

Valstybės narės apie visiems paskirstymo būdams taikytus aplinkosauginius, socialinius ir ekonominius kriterijus informavo nevienodai, o tai reiškia, kad ne visada buvo akivaizdu, koks prioritetas tiems kriterijams teko.

Komisija pripažįsta, kad nustatyti atitinkamą pasirinktų aplinkosauginių, socialinių ir ekonominių kriterijų lyginamąjį svorį yra valstybių narių prerogatyva.

Komisija nagrinėja, ar nurodyti būdai prisideda prie ilgalaikio aplinkosauginio, ekonominio ir socialinio tvarumo, kaip nustatyta BŽP reglamente.

7 gerosios praktikos požymis. Žvejybos galimybės paskirstomos taikant metodiką, apimančią aplinkosauginių, socialinių ir ekonominių kriterijų **derinį**.

Rūpimas klausimas: „17 straipsnyje kaip kriterijai įvardijami žvejybos poveikis aplinkai, ankstesni duomenys apie nuostatų laikymąsi, indėlis į vietos ekonomiką ir ankstesni laimikio kiekiai. Todėl į šiuos kriterijus paskirstymo sistemose turėtų būti deramai atsižvelgta“.

17 straipsnyje teigiama, kad „taikytini kriterijai gali būti, *inter alia*, žvejybos poveikis aplinkai, ankstesni duomenys apie nuostatų laikymąsi, indėlis į vietos ekonomiką ir ankstesni duomenys apie sužvejotus kiekius“. Pavartota formuluotė „gali būti, *inter alia*“, reiškia, kad šiuos kriterijus reikėtų aiškinti kaip pavyzdžių sąrašą, tačiau tai nereiškia, kad juos visada privalu taikyti.

Be to, 17 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės, paskirstydamos savo turimas žvejybos galimybes, dėtų visas pastangas, kad skatintų selektyvumą ir mažintų poveikį aplinkai ([17]).

([17]) „[V]alstybės narės siekia teikti paskatas žvejybos laivams, naudojantiems selektyvius žvejybos įrankius arba žvejybos būdus, kuriais daromas mažesnis poveikis aplinkai, pavyzdžiui, sunaudojama mažiau energijos ar daroma mažesnė žala buveinėms“.

Komisija ragina valstybes nares apsvarstyti 17 straipsnyje nustatytų kriterijų pavyzdžius ir tai, kokį poveikį daro žvejybos galimybių skyrimas: i) laivams, darantiems didesnį poveikį aplinkai nei kiti jų laivynuose esantys laivai, ii) laivams, kurie anksčiau yra nesilaikę reikalavimų, arba iii) laivams, kurie ketina išstumti tradicinę veiklą arba nusistovėjusią tvarią ekonominę veiklą.

8 gerosios praktikos požymis. Paskirstant žvejybos galimybes **teikiamos paskatos tausiai žvejybos praktikai** ir skatinamas **prisitaikymas atsižvelgiant į pagrindinius iššūkius**.

KOMISIJOS INFORMAVIMAS APIE PASKIRSTYMO BŪDUS

BŽP reglamento 16 straipsnio 6 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės informuotų Komisiją apie būdus, kuriuos taiko paskirstydamos žvejybos galimybes su jų vėliava plaukiojantiems laivams.

Patirtis parodė, kad valstybės narės Komisiją informuodavo įvairiais būdais, skirtingu dažnumu ir teikdamos skirtingą informaciją. Dėl to kartais sunku susidaryti aiškų vaizdą apie tai, kas vyksta skirstant tam tikrų išteklių žvejybos galimybes tam tikriems laivynams tam tikruose regionuose.

Siekdama pagerinti šią padėtį, Komisija ragina valstybes nares, informuojant Komisiją apie žvejybos galimybių paskirstymo būdus ir kriterijus, įtraukti 2 apraše pateiktą informaciją.

2 aprašas. Informacija, kuri turi būti įtraukta informuojant Komisiją apie žvejybos galimybių paskirstymo būdus ir kriterijus:

— žvejybos galimybių forma, ar tai būtų kiekybiškai išreikšti bendri leidžiami sužvejoti kiekiai (BLSK), kvotos ar žvejybos pastangų limitai;

— tų galimybių paskirstymui taikomi kriterijai, įskaitant bent vieną aplinkosauginį kriterijų, vieną socialinį kriterijų ir vieną ekonominį kriterijų;

— kaip nustatomas kriterijų lyginamasis svoris, įskaitant teikiamas paskatas, jei tokių yra, kaip raginama 17 straipsnyje;

— priemonės, naudojamos skaidrumui užtikrinti, įskaitant suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą nustatant paskirstymo būdus ir rezultatų sklaidą plačiajai visuomenei.